

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.1.14>

УДК 373.3.016:330.101-028.31

Неля Сірант

ORCID iD 0000-0002-8075-1511

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової та дошкільної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, 79000 Львів, Україна,
nelya0313@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається формування економічних понять у здобувачів початкової освіти. Заклад початкової освіти є головною ланкою економічного виховання та формування економічних понять. Відповідно до цього відбувається формування в учнів готовності до самостійної економічної діяльності. Для цього удосконалюється зміст навчальної програми для розуміння та формування різноманітних економічних понять для учнів початкової школи. Зрозуміло, що це не проста справа, котра потребує неабияких наукових мотивацій, практичних навичок тощо. Економіка в початковій школі має «транспортуватись» на базі знань, умінь і навичок, котрі учні отримували в закладах дошкільної освіти, сім'ї. Знання учнів інтегруються у змісті інших освітніх галузях знань (математиці, читанні, технології, «Я досліджую світ»), зокрема учні початкової освіти - це етап набуття опорних життєвих знань, навичок і формування процесів розуміння, усвідомлення власного життєвого досвіду та оточення. Учні залучаються до основ економічної грамотності, відповідно до цього в них формуються нове економічне мислення, вони знайомляться з навколишнім життям людей і тварин, їхніми потребами та способами їх задоволення, економічними законами, створюється підґрунтя для подальшого вивчення економічних дисциплін в основній та старшій школі.

З'ясовано, що поняття «економіка», «ощадливість» і «учень» здаються, на перший погляд, далекими одне від одного. Але якщо ми розглядаємо її як галузь «розумного ведення домашнього господарства», то економіка невід'ємна від дитини з перших років життя колективу. Під час дослідження необхідно враховувати те, що перше знайомство дитини з основами економічних знань відбувається в дошкільний період, коли, знайомлячись із навколишнім світом, вона вперше довідується, що достаток сім'ї залежить від праці тата й мами, що є гроші, котрі використовуються для придбання необхідних речей у магазині. У цей же час дитина знайомиться з такими поняттями, як «ціна», «дорожче», «економність», «вартість», «задача», «ощадливість».

Ключові слова: *бережливість; економіка; економність; здобувач; ощадливість; фінансова грамотність.*

Вступ. В Україні відбувається перехід до ринку, до нової економіки, де основним є закон: якщо хочеш жити краще – краще працюй. І перед нами стоїть задача підготувати дитину до життя в нових умовах.

Поняття «економіка» тісно пов'язане з поняттям «економія» – економією природних ресурсів, коштів, матеріалів, електроенергії тощо. Однією з причин економічних проблем виступає нерациональне застосування природних ресурсів, споживацьке ставлення до навколишнього середовища, недбальство в стосунках з природою. Відкрити для учнів початкової школи змістову сторону економічних понять через математичні

та природничі завдання, мовні вправи – головна ціль педагога. Від його духовних, моральних якостей, педагогічної майстерності, фахової підготовки залежить, яким буде майбутній громадянин нашої держави.

Хід економічного виховання учнів простежували філософи, економісти, соціологи, психологи, педагоги в різноманітних планах (А. Аменд, М. Клепач, О. Козлова, В. Попов, І. Прокопенко, І. Сасова, М. Стельмашук). Нарізно, досліджувались загальнопсихологічні закони входження індивідів у суспільне життя (І. Бех, Л. Виготський, О. Кононко, С. Рубінштейн); виховний потенціал праці (Г. Беленька, Г. Могилевська); структура

та методи прибуткового виховання дітей (І. Барило, Л. Горкіна, Н. Грама, Г. Григоренко, Р. Жадан, В. Попов, І. Прокопенко, І. Сасова).

Н. Слободянюк (2008) підкреслював: щоб прищепити дитині навички діяльності в реальному житті, необхідно вчити її мислити та діяти за законами економіки. Малюки, навчаючись, не лише набувають теоретичних знань, а й накопичують практичний досвід: вчать розв'язувати завдання, поставлені в економічних іграх, працювати з комп'ютерами. Весь процес має будуватися як захоплююча гра, де треба починати знайомство з економічними категоріями й законами від простого до складного, від знайомого до незнайомого. Питання успішного економічного розвитку є одним з найважливіших для нашої держави. Не навчивши дітей мислити і діяти за законами економіки, ми не зуміємо прищепити їм справжню культуру в реальному житті, достаток якого залежить від творчої ініціативи кожного.

Д. Юровський (1998) підкреслював, що бережливість не формується на порожньому місці, визначальними тут є конкретні умови, в яких росте й виховується дитина: сімейне середовище, ставлення до оточення, її духовний світ. Усе це має великий вплив на формування особистості майбутнього громадянина. У своїй родині малюк навчається гуманному ставленню до природи, поваги до людей праці, доброзичливості, взаємодопомоги, і тому дитина, яка виховується в сім'ї, де панують ці чесноти, в майбутньому завжди буде бережливою і економною у своїй виробничій діяльності.

Мета статті – проаналізувати рівень розуміння і важливості економічних понять у здобувачів початкової освіти.

Результати дослідження. Формування економічних понять неможливе поза освітньою практикою в закладі освіти, так само не можна виховувати бережливість, економність, ощадливість, якщо відривати ці категорії від діяльнісної роботи педагога, відносити їх до категорії лише моральних, тільки словесно впливаючи на виховання.

Здобувачі початкової освіти повинні усвідомлювати, що боротьба за бережливість і економію в широкому розумінні – це боротьба за високу продуктивність праці, за підвищення життєвого рівня людей. Разом з тим конче важливо, щоб безкоштовне навчання в нашій країні не породжувало благодущності у використанні державних асигнувань, адже у 2020 р. МОН витратило 23 тисячі гривень на одного учня. Отже, потрібно, щоб учні знали про це, мали уявлення про раціональне використання грошових ресурсів у сфері освіти, що сприятиме вихованню в закладах освіти економічно грамотних людей.

Ми хочемо наголосити на необхідності фор-

мування в здобувачів освіти економічних якостей саме зі шкільних років, коли йде процес становлення характеру, вироблення світогляду, виховання моральних рис. Формування моральних якостей у школярів відбувається під впливом об'єктивних і суб'єктивних умов, але ці умови однаково поширюються на всіх, що в якійсь мірі «згладжує», приховує індивідуальне ставлення здобувачів освіти до різних моральних якостей.

Щоб з'ясувати ставлення здобувачів освіти 2–5 класів до таких якостей, як бережливість, ощадливість, економність, а також розуміння учнями цих якостей, використання їх на практиці, ми провели соціологічне дослідження в ряді шкіл (42, 71, ПШ «Первоцвіт») м. Львова. Було організовано письмове опитування. Всього відповіли на запитання близько 900 здобувачів 2–5 класів, з них 49,7% дівчат та 50,3% хлопців, зокрема, з 5-х класів – 42,5%, 4-х класів – 37%, 3-х класів – 14, 1%, 2-х класів – 6,4%.

У завданні вимагалось вказати певну кількість особистісних якостей, важливих для здобувачів освіти. На це завдання учні реагували по-різному: так, активність у громадській роботі визнали потрібною в 5-му класі – 13, 1%, а в 2-му класі – лише 6%. Справді, у 5-х класах здобувачі беруть більш активну участь у житті закладу освіти, вони добре розуміють значущість і необхідність громадської роботи, тому і високо цінують у своїх друзів дану рису.

Незначно, але все ж таки змінюється ставлення здобувачів до якості «працьовитість»: у 2-х класах її назвали 12, 7% здобувачів, а в 5-х – 14%. Опитування показало також, що порівняно небагато тих, хто вважає бережливість, економність, ощадливість якостями, необхідними для суспільства і для них самих. Ці результати подано у діаграмі (рис. 1).

Чим пояснити зміну в ставленні здобувачів до якості «бережливість» (7,3% відповідей у 2-х класах і 3% – у 5-х класах?) Справа, очевидно, в тому, що в закладах початкової освіти класі діти часто чують про потребу бути бережливими щодо шкільного майна, книг, різних речей, в їхній свідомості формується дане поняття. У 5-му класі, вважаючи його елементарним, ставляться до цього поняття мало не байдуже. Однак учні вміють, як покажемо згодом, використовувати навички бережливого ставлення не тільки до речей, але й до часу.

Якості «ощадливість» та «економність» особливою популярністю в здобувачів не користуються, тому що ці поняття рідше зустрічаються в шкільному вжитку, а на уроках формування їх практично не займаються, економічний зміст розкривається цих понять дуже поверхнево. Не дивно, що воно в здобувачів часто асоціюється з поняттями «жадібність», «скупість».

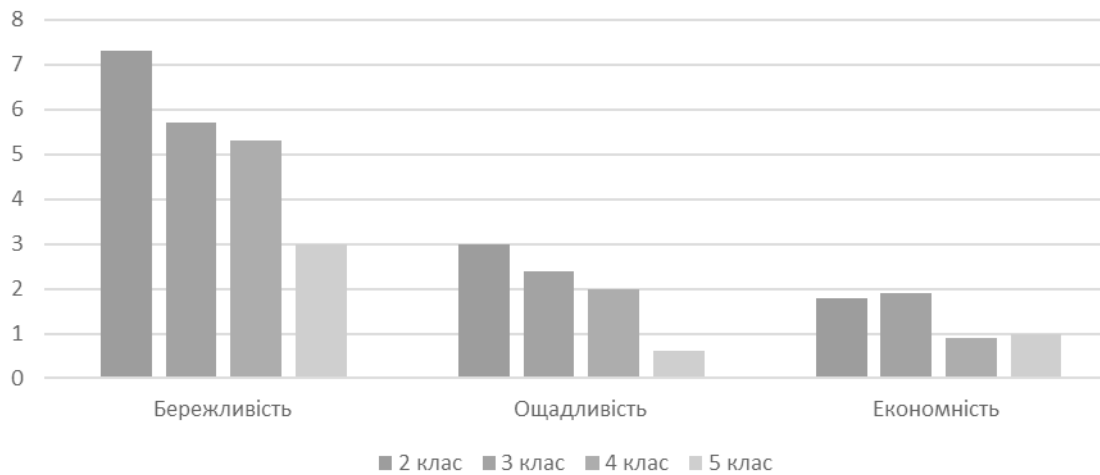

Рисунок 1. Результати опитування щодо економічних якостей

Джерело: складено автором самостійно

Характерні з цього погляду дані опитування у школі № 42 м. Львова. Тенденція до збільшення чи зменшення уваги до окремих якостей подано на рис. 2. Так, бережливість назвали в 5-х класах

2,4% здобувачів, а в 5-х класах – 7,2%. Що ж до ставлення до якостей «ощадливість» та «економність», то різких змін не було: так, у 2-х класах їх відзначили 3,2% здобувачів, а в 5-х класах – 1,0%.

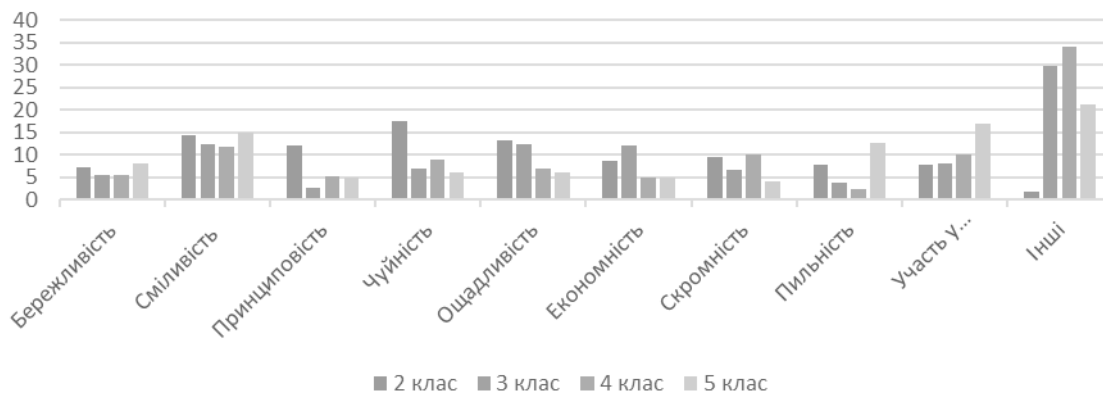

Рисунок 2. Результати опитування щодо особистісних якостей здобувачів освіти

Джерело: складено автором самостійно

Результати опитування опрацьовувались так, щоб можна було схарактеризувати ставлення до певних моральних якостей як дівчат, так і хлопців. Зокрема, визнано, що громадську роботу з більшим бажанням виконують дівчата. Опитування, проведене нами, також підтвердило це. А ось пильність – риса, яка більше подобається хлопцям: у 4-х класах – 4,8% хлопців, і 2,7% дівчат; у 5-х класах – відповідно 4,4% та 1,9%.

Щодо якості «працьовитість», то ставлення до неї у дівчат і хлопців майже однакова.

Як бачимо, в оцінках моральних якостей дівчатами та хлопцями є деяка відмінність. Це зумовлено психофізичними особливостями дітей, тим, яку участь вони беруть у громадській діяльності та рядом інших причин.

На нашу думку, необхідно, щоб цю обстави-

ну враховували під час складання планів виховної роботи школи, класу, зокрема морального виховання. Плани мають передбачати заходи, які сприяли б вихованню бережливості, умінню планувати час, раціонально розподіляти працю протягом певного періоду. Наступним завданням нашого дослідження, про що вже згадувалося, було з'ясувати, як здобувачі розуміють бережливість, ощадливість, економність. Результати дослідження показали, що далеко не всі правильно розуміють і трактують ці поняття. Ось показові дані на рис. 3.

Відповіді здобувачів зводиться в основному до того самого змісту, котрий подано в тлумачних словниках. «Бережливий» – це людина, яка береже своє майно, шкільне, державне, береже час; «ощадливий» – той, хто вміє наперед розрахувати потреби в матеріалі, в часі, або

людина, що переслідує власну вигоду. Поняття «економний» найчастіше пов'язується з смисловим зворотом: «економити гроші», «економи-

ти електроенергію» тощо. За смисловим тлумаченням згаданих понять відповідні характеристики зуються так (рис. 4)

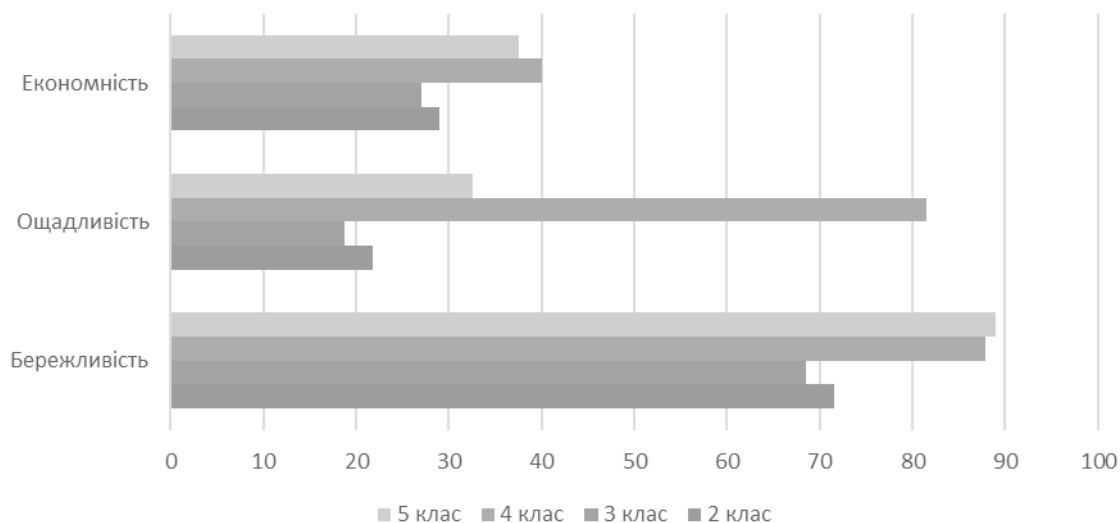

Рисунок 3. Результати опитування щодо розуміння економічних понять здобувачами початкової освіти

Джерело: складено автором самостійно

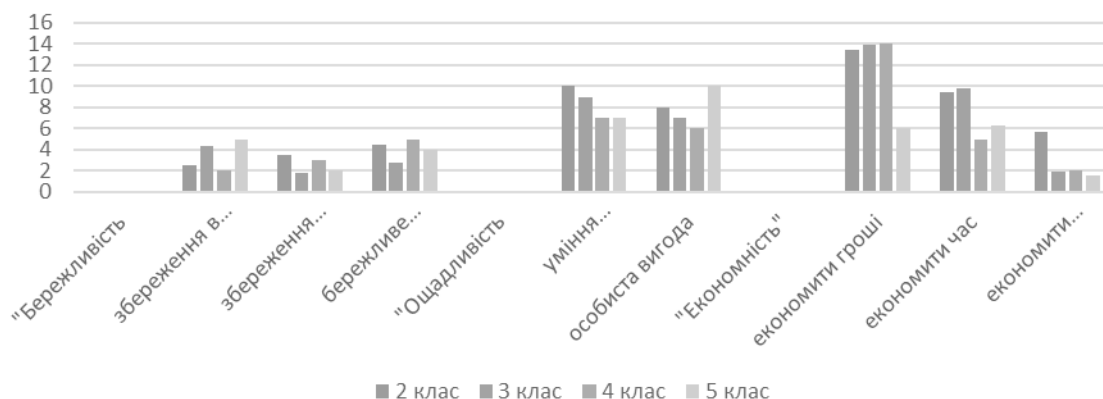

Рис. 4. Результати опитування щодо тлумачення понять здобувачами

Джерело: складено автором самостійно

Ось кілька відповідей здобувачів. «Бути ощадливим – значить завжди правильно розраховувати», «Бути бережливим – означає берегти все майно. Ощадлива людина перед тим, як щонебудь робити, спочатку розрахує все, щоб було точно. «Економний» означає – економити час, не витратити його даремно.

Однак дехто висловив і негативне ставлення до тих якостей. «Бути бережливим – значить бути жадібним. Що таке «ощадливий» – не знаю. Економний – значить скупий».

Потреба формування в здобувачів певних економічних понять обумовлена вимогами життя. Дітям слід роз'яснити, для чого треба берегти шкільне приладдя, що саме дає раціональне використання можливостей, як більш цілеспрямовано розподілити час та інші питання. І не тільки

пояснити, а й прищеплювати навички бережливості.

Правильне тлумачення поняття «бережливість», «ощадливість», «економність» в учнів ще не завжди поєднується з умінням і бажанням свої знання застосовувати в житті. Про це свідчить порівняння відповідей на запитання: «Для чого потрібно складати режим дня і дотримуватися його?», «Що означає бути економним?» (розподіл відповідей подано в табл. 1).

У міркуваннях з приводу поняття «економність» здобувачі правильно пов'язували його з економією часу. Але коли їм запропонували на конкретному прикладі пояснити, як саме вони розуміють цю якість, як виховати її у себе, то багато з них опинилися у скрутному становищі. тільки учні 4–5-х класів змогли по-справжньому

оцінити режим дня як практичний спосіб економії часу.

Під час вивчення деяких дисциплін здобувачі дістають і певний обсяг економічних знань. Галузі знань природничо-математичного циклу дають багатий матеріал для розвитку техніки, технологій, гуманітарні – розкривають історію розвитку економіки, шляхи її ставлення в нашій країні. Найбільш докладно можна ознайомити з економічними питаннями здобувачів 4–5-

х класів у процесі вивчення математики. Саме ефективно викладання сприяє вихованню бережливого ставлення до використання часу на уроці. Зрозуміло, виховний ефект буде більш значним на тих уроках, організація й проведення яких відповідають принципам наукової організації праці. Певні умови створює для цього і технологічна галузь знань у закладах початкової освіти. Ефективність її роботи багато в чому залежить від правильної організації роботи.

Таблиця 1

Зміст відповідей учнів щодо тлумачення поняття «економія»

Зміст відповідей	2 клас	3 клас	4 клас	5 клас
Бути економним означає берегти час	41,5	35,0	55,3	73,5
Режим дня складають і дотримуються його для економії часу	–	6,6	17,6	19,9
Режим дня складають і дотримуються його для економії часу та зміцнення здоров'я	2,3	11,1	7,8	18,7

Джерело: складено автором самостійно

Значну роль відіграє й технічна творчість здобувачів. Потрібно навчити їх знаходити раціональні способи для моделювання, економного використання часу, засобів і фінансів.

Висновки. Отже, шкільні галузі освітніх знань дають багато можливостей для формування в здобувачів освіти економічних понять. Роль вчителя початкової освіти в цьому першочергова. Створення необхідних умов для використання знань забезпечує прищеплення міцних економічних умінь та навичок.

Великим є арсенал засобів для виховання у здобувачів початкової освіти бережливості, ощадливості. Серед них: організація змагань між класами за збереження приладдя, кабінетів, висвітлення ходу змагань у відеороликах, сатиричних буклетів, виконання різних замовлень для класних потреб, залучення

здобувачів до оформлення класного кабінету тощо. Вибір прийомів та засобів виховання залежить від віку вихованців і конкретних умов, а дієвість виховання – від поєднання словесних методів впливу з практичним закріпленням знань та навичок.

Дослідження, проведене нами, ще раз переконало в необхідності більше уваги приділяти формуванню економічних понять у здобувачів, учити їх бережливості, ощадливості, економності, вмінню розраховувати час, економно витратити працю і матеріальні цінності для досягнення найбільших суспільно корисних результатів.

Перспективи подальших досліджень полягають у розвитку основних економічних понять, котрі сприятимуть кращому тлумаченню реальних економічних процесів та застосуванню їх знань у повсякденному житті учня.

Список використаної літератури

1. Андрійчук В. Навчання фінансової грамотності учнів початкової школи: міжнародний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 1. С. 81–87. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.10>
2. Біліченко С. П. Якість вищої освіти в Україні – наближення до Європейських стандартів. *Проблеми та перспективи розвитку національних економік в сучасних умовах. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Вінниця, 9 квітня 2013 р. Збірник наукових праць*. Тернопіль: Крок, 2013. С. 55–57.
3. Геєць В. Характер перехідних процесів до економік знань. *Економіка України*, 2004. № 4. С. 6–14.
4. Гіптерс З. Виховання діловитості і творчості майбутніх фахівців економічного профілю. *Рідна школа*, 2005. № 12. С. 49–52.

5. Глобалізація сучасної економіки: монографія / за ред. В. Г. Федоренка, І. М. Грищенко, Т. Є. Воронкової. Київ: ДКС центр, 2015. 315 с.
6. Григоренко Г., Жадан Р. В. О. Сухомлинський про виховання ощадливого ставлення до світу цінностей в дітей дошкільного віку. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 1.47 (114). С. 63–65.
7. Гридасова Н. Місце і роль економічної культури у структурі загальної культури особистості. *Молодь і ринок*. 2011. № 2 (73). С. 141–145.
8. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років / науковий керівник проекту О. Огнев'юк. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
9. Зуєва С. Дієво-практична гра «Гроші з неба не падають». *Початкова школа*. 2012. № 6. С. 20–22.
10. Економічна освіта особистості в навчальному процесі. *Навчальні матеріали онлайн*. URL: https://pidru4niki.com/1299101056433/pedagogika/ekonomichna_osvita_osobistosti_navchalnomu_protsezi (дата звернення: 10.04.2022).
11. Кітура О. В. Значення економічної науки в житті суспільства. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/2548/> (дата звернення: 11.04.2022).
12. Лавриненко Л. М. Інноваційний розвиток трудового потенціалу в сучасних умовах. *Сталлий розвиток економіки*. 2014. № 1 (23). С. 18–25.
13. Олексенко Р. Економічна освіта в системі підготовки особистості до самостійного життя та творчості. URL: <https://ird.npu.edu.ua/files/oleksenko.pdf> (дата звернення: 10.04.2022).
14. Рябова О. Б., Криховець-Хом'як Л. Я., Чарторинська Л. І., Древаль Г. Ф. Фінансова арифметика. 3 клас. Київ: Університет банківської справи, 2016. 136 с.
15. Сигида С. В. Уроки економіки у початковій школі. *Економіка*. 2005. № 2. С. 21–22.
16. Скалько М. Про економіку: звідки беруться гроші. http://oklaks.blogspot.com/p/blog-page_12.html (дата звернення 09.04.22).
17. Слободянюк Н. Основи економічних знань у початкових класах. *Початкова школа*. 2003. № 11. С. 20–21.
18. Стрибна О. В., Сошенко А. О. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи. Харків: Основа, 2015. 127 с.
19. Україна у вимірі економіки знань / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця. Київ: Основа, 2006. 592 с.
20. Формування економічного мислення молодших школярів. Методичні знахідки. Тернопіль, 2006. 214 с.
21. Філіпенко А. В. Готовність молоді до підприємницької діяльності як філософсько-педагогічна проблема. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2009. Випуск 3. С. 13–19.
22. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / Т. С. Грищенко, Ю. В. Вітка, Т. С. Смовженко (ред.). Київ: Університет банківської справи, 2019. 272 с.
23. Appleyard L. & Rowlingson K. Children and financial education: Challenges for developing financial capability in the classroom. *Social Policy and Society*. 2013. Vol. 12. № 4. P. 507–520. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1474746412000644>
24. Chapman J., Jones St., Waller E., Winnard R., Booth L. Your Money Matters. London: Young Money, 2021. 150 p.
25. Financial education for youth and in schools: OECD/INFE policy guidance, challenges and case studies. 2013. URL: https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/TrustFund2013_OECD_INFE_Finl_Ed_for_Youth_and_in_Schools.pdf (дата звернення: 10.04.2022).

References

- Andriichuk, V. (2021). Teaching financial literacy in primary school students: international experience. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1, 81–87. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.10>
- Bilichenko, S. P. (2013). Yakist vyshchoi osvity v Ukraini – nablyzhennia do Yevropeiskykh standartiv [The quality of higher education in Ukraine is close to European standards]. *Problemy ta perspektyvy rozvytku natsionalnykh ekonomik v suchasnykh umovakh. Materialy Vseukrainskoi naukovykh-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu. Zbirnyk naukovykh prats. m. Vinnytsia, 9 kvitnia 2013 r.* (pp. 55–57). Krok.
- Heiets, V. (2004). Kharakter perekhidnykh protsesiv do ekonomik znan. [The nature of the transition to knowledge economies]. *Ekonomika Ukrainy*, 4, 6–14.

- Hipters, Z. (2005). Vykhovannia dilovytosti i tvorchosti maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profilu [Education of business acumen and creativity of future specialists in economics]. *Ridna shkola*, 12, 49–52.
- Hryhorenko, H., Zhadan, R. (2014). V. O. Sukhomlynskyi pro vykhovannia oshchadlyvoho stavlennia do svitu tsinnosti v ditei doshkilnoho viku [V. O. Sukhomlynskyi on the education of thrifty attitude to the world of values in preschool children]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky*, 1.47 (114), 63–65.
- Hrydasova, N. (2011). Mistse i rol ekonomichnoi kultury u strukturi zahalnoi kultury osobystosti [The place and role of economic culture in the structure of the culture of the individual]. *Molod i rynek*, 2 (73), 141–145.
- Ohneviuk, V. O. (Ed.) (2016). *Dytyna. Osvitnia prohrama dlia ditei vid dvokh do semy rokiv [Child. Educational program for children from two to seven years]*. Boris Grinchenko Kyiv University.
- Zuieva, S. (2012). Diievo-praktychna hra «Hroshi z neba ne padaiut» [Effective and practical game «Money does not fall from the sky»]. *Pochatkova shkola*, 6, 20 – 22.
- Ekonomichna osvita osobystosti v navchalnomu protsesi [Economic education of the individual in the educational process]*. Navchalni materialy onlajn. https://pidru4niki.com/1299101056433/pedagogika/ekonomichna_osvita_osobystosti_navchalnomu_protsesi
- Kitura, O. V. (n.d.). *Znachennia ekonomichnoi nauky v zhytti suspilstva [The importance of economics in society]*. <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/2548/>
- Lavrynenko, L. M. (2014). Innovatsiinyi rozvytok trudovoho potentsialu v suchasnykh umovakh [Innovative development of labor potential in modern conditions]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 1, (23), 18–25.
- Oleksenko, R. (n.d.). *Ekonomichna osvita v systemi pidhotovky osobystosti do samostiinoho zhyttia ta tvorchosti [Economic education in the system of preparation of the individual for independent living and creativity]*. <https://ird.npu.edu.ua/files/oleksenko.pdf>.
- Riabova, O. B., Krihovec-Hom'yak, L. Ya., Chartorinska, L. I., Dreval, G. F. (2015). *Finansova aryfmetyka. 3 klas [Financial arithmetic. 3 class]*. Universitet bankivskoyi spravi.
- Syhyda, S. V. (2005). Uroky ekonomiky u pochatkovii shkoli [Economics lessons in primary school]. *Ekonomika*, 2, 21–22.
- Skalko, M. (n.d.). *Pro ekonomiku: zvidky berutsia hroshi [About the economy: where does the money come from]*. http://oklaks.blogspot.com/p/blog-page_12.html.
- Slobodianiuk, N. (2003). Osnovy ekonomichnykh znan u pochatkovykh klasakh [Basics of economic knowledge in primary school]. *Pochatkova shkola*, 11, 20–21.
- Strybna, O. V., Soshenko, A. O. (2015). *Interaktyvni metody navchannia v praktytsi roboty pochatkovoi shkoly [Interactive teaching methods in the practice of primary school]*. Osnova.
- Heits, V. M. (Ed.) (2006). *Ukraina u vymiri ekonomiky znan [Ukraine in the dimension of knowledge economy]*. Osnova.
- Formuvannia ekonomichnoho myslennia molodshykh shkolariv. Metodychni znakhidky [Formation of economic thinking of junior high school students]*. (2006). Ternopil.
- Filipenko, A. V. (2009). Gotovnist molodi do pidpriyemnickoyi diyalnosti yak filosofsko-pedagogichna problema [Readiness of young people to entrepreneurial activity as a philosophical and pedagogical problem]. *Visnik NTUU «KPI». Filosofiya. Psihologiya. Pedagogika*, 3, 13–19.
- Grishenko, T. S., Vitka, Yu. V., Smovzhenko, T. S. (Ed.) (2019). *Finansova hramotnist. Finansy. Shcho? Chomu? Yak? [Financial literacy. Finances. What? Why? How?]*. Universitet bankivskoyi spravi.
- Andriichuk, V. (2021). Teaching financial literacy in primary school students: international experience. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1, 81–87. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.10>
- Chapman, J., Jones, St., Waller, E., Winnard, R., Booth, L. (2021). *Your Money Matters*. Young Money.
- Appleyard, L. & Rowlingson, K. (2013). Children and financial education: Challenges for developing financial capability in the classroom. *Social Policy and Society*, 12 (4), 507–520. <https://doi.org/10.1017/S1474746412000644>
- Financial education for youth and in schools: OECD/INFE policy guidance, challenges and case studies (2013). https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/TrustFund2013_OECD_INFE_Finl_Ed_for_Youth_and_in_Schools.pdf

Стаття надійшла до редакції 10.04.2022

Прийнято до друку 28.04.2022

FORMING OF ECONOMIC CONCEPTS IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Sirant Nelia, PhD in Pedagogy, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Primary and Preschool Education,
Ivan Franko National University of Lviv, 1 Universytetska Str.,
79000 Lviv, Ukraine,
nelya0313@ukr.net

The article deals with the issue of forming the economic concepts in primary school students. The institution of primary education is the main key to economic education and the forming of economic concepts. On these grounds, is formed the students' willingness to independent economic activity. Therefore, the content of curricula is improved to understand and form a variety of economic concepts for primary school students. The focus of attention is upon the requirements of great scientific motives, practical skills etc. The economy in primary school should be «transported» on the basis of knowledge, skills and abilities that students received in preschools and families. Students' knowledge is integrated into the content of other educational fields of knowledge (mathematics, reading, technology, «I explore the world»), in particular primary school students – this is the stage of acquiring basic life knowledge, skills and understanding processes, awareness of their own life experience and environment. Students are involved in the basics of economic literacy, accordingly, they form new economic thinking, get acquainted with the life of people and animals, their needs and ways to meet them, economic laws, creates a basis for further study of economic disciplines in secondary education.

Ample attention is also paid to forming such concepts as «economics», «thrift» and «pupil» which are looked, at first sight, distant from each other. But if we consider it as a branch of «smart housekeeping», the economy is looked inseparable from the child from the first life years of the team. It has been underlined that the child's first acquaintance with the basics of economic knowledge occurs in preschool, when, getting acquainted with the world around him, he first learns that the wealth of the family depends on the father's and mother's work, the money used to purchase necessary things in the store. At the same time, the child gets acquainted with such concepts as «price», «more expensive», «economy», «cost», «remainder» and «thrift».

*Key words: **carefulness; economics; economy; financial literacy; primary school student; thrift.***